

Сук Петро

д.е.н., професор,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Відокремлений підрозділ Національного університету
біоресурсів і природокористування України
“Ніжинський агротехнічний інститут”
м. Ніжин

МЕТОДИ РОЗРАХУНКУ АМОРТИЗАЦІЇ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Основні засоби, що приймають участь у процесі виробництва, частинами переносять свою вартість на новостворюваний продукт. Для рівномірного розподілу вартості необоротних активів використовують амортизацію. Існують різні методи нарахування амортизації.

В Україні відповідно до П(С)БО 7 “Основні засоби” підприємство може застосовувати один із п’яти методів нарахування амортизації необоротних активів: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискорене зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий [1].

МСБО 16 “Основні засоби” визначено три методи нарахування амортизації необоротних активів: прямолінійний, зменшення залишку, суми одиниць продукції [2]. Відповідно до цього стандарту підприємства можуть обрати будь-який метод зменшення залишку. На практиці використовують 125%, 150%, 175% і 200% методи [3; 4; 5].

В Росії згідно п. 18 ПБО 6/01 “Облік основних засобів” передбачено чотири способи нарахування амортизації: лінійний; зменшеного залишку; списання вартості за сумою чисел років строку корисного використання; списання вартості пропорційно обсягу продукції (робіт). В Росії для амортизації за способом зменшеного залишку підприємство може обрати будь-яку ставку (коефіцієнт), але не більше 3 (тобто 300 % включно) [6]. На практиці в Росії набули використання методи зменшення залишкової вартості 180%, 230%, 250% і 300% [7; 8; 9].

Таким чином, в світовій практиці відомі такі методи нарахування амортизації необоротних активів:

1. Прямолінійний;
2. Зменшення залишкової вартості;
3. Метод 125% зменшення залишкової вартості;
4. Метод 150% зменшення залишкової вартості;
5. Метод 175% зменшення залишкової вартості;
6. Метод 180% зменшення залишкової вартості;
7. Метод 200% зменшення залишкової вартості. В Україні він має назву метод прискореного зменшення залишкової вартості;
8. Метод 230 % зменшення залишкової вартості;
9. Метод 250% зменшення залишкової вартості;
10. Метод 300% зменшення залишкової вартості.
11. Кумулятивний (згідно МСБО 16 “Основні засоби” він називається метод суми числа років, а в Росії він має назву спосіб списання вартості за сумою чисел років строку корисного використання). Його також називають прямим кумулятивним методом [10];
12. Обернений кумулятивний метод [10];
13. Метод суми одиниць продукції. В Україні він має назву виробничий, а в Росії – спосіб списання вартості пропорційно обсягу продукції (робіт);
14. Метод годин роботи. Метод суми одиниць продукції і метод годин роботи можна розглядати як види виробничого методу. Причому, амортизація за методом суми одиниць продукції розраховується залежно від обсягу виготовленої продукції, а за методом годин роботи залежно від кількості відпрацьованих годин;
15. Метод вибуття (retirement method) [11];

16. Метод заміщення (replacement method) [11];
17. Метод переоцінки (revaluation depreciation method) [12];
18. Метод на основі доходу (revenue-based amortisation method).
19. Метод норми амортизації (або нормативної амортизації);
20. Метод дигресивної норми амортизації [13];
21. Метод прогресивної норми амортизації.

Для амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів в Україні передбачено два методи: 1) нарахування амортизації здійснюється в розмірі 50% вартості об'єктів при видачі їх в експлуатацію, а решту 50 % вартості – при списанні об'єктів; 2) нарахування амортизації здійснюється в розмірі 100% вартості об'єктів при видачі їх в експлуатацію [1].

Метод нарахування амортизації в розмірі 100% вартості об'єктів при видачі їх в експлуатацію по малоцінних необоротних матеріальних активах відповідає методу нарахування амортизації заміщення.

Отже, в міжнародній практиці існують різні методи нарахування амортизації необоротних активів. Якщо в фінансовому обліку і для нарахування податків підприємство використовує методи амортизації, встановлені законодавством, то в управлінському обліку можна обрати будь-який метод, виходячи із своїх потреб.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”, затверджено наказом Міністерства фінансів України 27 квітня 2000 р. № 92, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 травня 2000 р. за № 288/4509. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 “Основні засоби”. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text.
3. <https://www.accountingcoach.com/terms/D/declining-balance-method-of-depreciation>.
4. <https://smallbusiness.chron.com/gaap-declining-balance-method-55759.html>.
5. <https://docs.microsoft.com/en-us/dynamics365/finance/fixed-assets/175-percent-reducing-balance-depreciation>.
6. Положення по бухгалтерському обліку 6/01 “Облік основних засобів”, затверджено наказом Міністерства фінансів Російської Федерації 30 березня 2001 р. № 26н, зареєстровано в Міністерстві юстиції Російської Федерації 28 квітня 2001 р. № 2689. – Режим доступу : <http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=LAW&n=199487&fld=134&dst=100011,0&rnd=0.7550347104001115#04149534261205524>.
7. <https://obd2bluetooth.ru/sposob-umenshaemogo-ostatka/>.
8. <https://spmag.ru/articles/metod-umenshaemogo-ostatka-nachisleniya-amortizatsii-formula>.
9. Про внесення змін до положення з бухгалтерського обліку “Облік основних засобів” 6/01, затверджено наказом Міністерства фінансів Російської Федерації 12 грудня 2005 р. № 147н, зареєстровано в Міністерстві юстиції Російської Федерації 16 січня 2006 р. № 7361. – Режим доступу : <https://normativ.kontur.ru/document?moduleId=1&documentId=88406>.
10. Інструкція про порядок нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів, затверджена Постановою Міністерства економіки Республіки Білорусь, Міністерства фінансів Республіки Білорусь та Міністерства архітектури і будівництва Республіки Білорусь від 27 лютого 2009 р. №37 / 18/6. – Режим доступу : <https://studopedia.info/5-62682.html>.
11. <https://www.wiley.com/college/kieso/0471363049/dt/studenttool/expanded/appendix11.htm>.
12. Вуд Ф. Бухгалтерский учёт для предпринимателей / Ф. Вуд. – 5-е издание, часть 3. – М.: Аскери Информайшн Лтд., 1993. – 341 с.
13. https://vuzlit.ru/2041125/metod_digressivnoy_normy_amortizatsii.